

AUTORITĂȚI AUTONOME ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

Ion DULSCHI,
doctor în istorie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

The objectives of government and ensure smooth functioning of state institutions is vested with public authorities. Traditional classification of public authorities and territorial criterion brings material to identify the public authorities and the general competence of special jurisdiction. In addition specialist central administrative authorities as well as ministries and other administrative authorities set up by Parliament and the Government ativează, distinguished authorities and autonomous entity responsible for specific areas of public interest.

These authorities are established on the basis of law by Parliament, President of the Republic or the Government but are not within their jurisdiction (except the State Guard and Protection Service under the President of the Republic of Moldova) completed the mission under the law. In what follows, we will conduct a review of the institutions provided a revealing summary of the status, functions and their governing bodies.

Realizarea obiectivelor de guvernare și asigurarea bunei funcționări a instituțiilor statului este pusă în sarcina autorităților publice. Clasificarea tradițională a autorităților publice în baza criteriului material și teritorial ne aduce la identificarea autorităților administrației publice de competență generală și celor de competență specială. Pe lângă autoritățile administrative centrale de specialitate, precum sînt ministerele și alte autorități administrative constituite de Parlament și care activează în cadrul Guvernului, distingem și o entitate de autorități autonome, responsabile de domenii concrete de interes publică. Aceste autorități sînt constituite în bază de lege de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau de către Guvern, însă nu sînt în subordinea

acestora (cu excepția Serviciului Protecție și Pază de Stat subordonat Președintelui Republicii Moldova), realizîndu-și misiunea conform prevederilor legale. În cele ce urmează, vom realiza o trecere în revistă a instituțiilor menționate cu o succintă relevare a statutului, atribuțiilor și organelor de conducere ale acestora.

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) este autoritatea permanentă cu statut de persoana juridică a administrației publice, nesubordonată altor autorități publice sau private, care reglementează activitățile economice și comerciale desfășurate în sectoarele electroenergetic, termoeenergetic și de gaze naturale prin acordarea de licențe, asigurarea

funcționării pieței de energie și gaze, promovarea unei politici tarifare adecvate și protecția drepturilor consumatorilor.

În activitatea sa, ANRE se conduce de Constituția Republicii Moldova, legile cu privire la energia electrică, cu privire la gaze și cu privire la energetică, de alte acte legislative și normative interne și de propriul regulament.

Agencia este o organizație necomercială și neprofitabilă, care dispune de balanță proprie, cont de decontări, inclusiv valutar, ștampila cu Stema de Stat a Republicii Moldova și cu denumirea sa. Statele de personal ale Agenției, formele și modul de retribuire a acestuia sînt stabilite de consiliul său de administrație, în limitele bugetului ce i-a fost aprobat de Guvern.

În scopul îndeplinirii sarcinilor sale, Agenția colaborează cu alte structuri ale administrației publice centrale și locale.

Atribuțiile de bază ale Agenției: asigurarea unui sistem complex de reglementare a relațiilor de piață în sectoarele electroenergetic, termoeenergetic și de gaze; stimularea și eficientizarea sectoarelor electroenergetic, termoeenergetic și de gaze naturale; reglementarea activităților unităților electroenergetice, termoeenergetice și de gaze naturale prin eliberarea de licențe și monitorizarea respectării condițiilor prevăzute în licențe; promovarea unei politici tarifare adecvate pentru a asigura viabilitatea financiară a întreprinderilor energetice și alimentarea neîntreruptă și la costuri minime a consumatorilor cu energie electrică, energie termică și gaze naturale; protecția drepturilor consumatorilor de energie electrică, termică și de gaze naturale; asigurarea și promovarea concurenței pe piața energiei

electrice, energiei termice și gazelor naturale, asigurarea drepturilor egale pentru toți participanții la această piață; elaborarea metodologiei de calculare și aplicare a tarifelor la serviciile de alimentare cu apă și canalizare.

Agencia este condusă de un consiliu de administrație alcătuit din trei directori.

Deciziile consiliului de administrație se adoptă cu votul majorității membrilor săi. Fiecare director deține un singur vot. Directorii consiliului de administrație sînt desemnați de către Guvern pe o perioadă de 6 ani, cu excepția primei aplicări a legilor cu privire la gaze și cu privire la energia electrică potrivit cărora unul dintre directori este desemnat pentru o perioadă de 2 ani, al doilea - de 4 ani, al treilea - pe 6 ani. Începînd cu data primei desemnări, la fiecare 2 ani Guvernul numește un director.

În cazul apariției unui loc vacant de director, Guvernul, pe perioada rămasă de aflare în funcție a directorului precedent, desemnează un nou director. Nici unul dintre directorii consiliului de administrație nu poate deține această funcție mai mult de 2 ani, indiferent de data primei sale desemnări. Nu poate fi numit în postul de director o persoană care a deținut această funcție mai mult de 6 ani sau care, aflîndu-se în această funcție, va acumula în perioada rămasă de aflare mai mult de 6 ani.

Directorul consiliului de administrație trebuie să fie cetățean al Republicii Moldova, să aibă studii superioare de profil energetic, economic sau juridic și o suficientă practică de lucru în domeniu, inclusiv, cel puțin, 3 ani în calitate de conducător. Guvernul desemnează unul din cei trei directori în funcția de director general al consiliului de administrație.

Annual, directorul general prezintă

Guvernului și Parlamentului un raport despre activitatea Agenției în anul precedent. Agenția stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient pentru a-și acoperi cheltuielile, în baza estimărilor volumelor de energie electrică, energie termică și de gaze naturale, prezentate Agenției de către titularii de licențe pînă la data de 1 noiembrie a anului în curs. Mărimea plăților se determină în modul stabilit de legile cu privire la energia electrică și cu privire la gaze.

Titularii de licențe transferă plățile regulatorii pe contul curent al Agenției. Agenția dispune de dreptul exclusiv de utilizare a mijloacelor aflate pe contul său. Mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se raportează la bugetul anului următor. Dacă pe parcursul exercițiului financiar curent se formează un deficit de fonduri, Agenția este în drept să-l recupereze de la bugetul anului următor, corectînd corespunzător plățile regulatorii. Agenția este în drept să contracteze împrumuturi bancare la dobînzii rezonabile, pentru suportarea cheltuielilor curente ce nu pot fi acoperite din plățile regulatorii colectate. Agenția rambursează împrumuturile din mijloacele colectate ulterior în calitate de plăți regulatorii.

Bugetul anual al Agenției se aprobă de către Guvern la nivel de 0,06-0,09 la sută din costul anual al energiei electrice și al gazelor naturale furnizate consumatorilor, după ce Ministerul Finanțelor prezintă avizul referitor la mărimea și structura acestuia. Bugetul Agenției se publică în Monitorul Oficial.

Către data de 1 martie a fiecărui an, Agenția prezintă Guvernului un raport financiar, care include informații privind plățile regulatorii vărsate pe contul său curent și cheltuielile efectuate de ea de

pe acest cont pe parcursul anului raportat. În raportul financiar se indică, de asemenea, toate împrumuturile bancare contractate și mijloacele utilizate de Agenție pe parcursul anului precedent. Raportul financiar se publică în presa centrală.

Deciziile consiliului de administrație al Agenției se adoptă cu votul majorității membrilor săi. Deciziile consiliului de administrație pot fi contestate în instanța judecătorească în conformitate cu legislația în vigoare.

Deciziile Agenției care prezintă interes public, precum și licențele eliberate de ea, se publică în Monitorul Oficial.¹

Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

Agenția este autoritatea publică centrală de reglementare a pieței serviciilor în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare, are statut de persoană juridică cu buget autonom, fiind independentă de furnizorii de rețele și/sau servicii, de producătorii de echipamente de comunicații electronice, precum și de Guvern (cu excepția cazurilor prevăzute în Legea comunicațiilor electronice).

În domeniile sale de activitate Agenția colaborează cu organele centrale ale administrației publice și alte autorități. În activitatea sa Agenția se conduce de Constituția Republicii Moldova, Legea comunicațiilor electronice, alte acte legislative și normative în vigoare, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și de propriul Regulament aprobat de Guvern.

În activitatea sa Agenția are următoarele obiective: asigurarea

respectării legislației în domeniul comunicațiilor electronice de către furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice; asigurarea implementării politicii privind edificarea societății informaționale și a Strategiei Naționale "Moldova Electronică"; asigurarea și monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare a comunicațiilor electronice; contribuirea la dezvoltarea pieței interne a comunicațiilor electronice prin înlăturarea barierelor în calea furnizării serviciilor, rețelelor și a infrastructurii asociate, respectarea principiului nediscriminării în tratarea furnizorilor de rețele și/sau servicii; promovarea creării condițiilor echitabile și corecte de activitate pe piață a furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice; promovarea concurenței în furnizarea rețelelor, a infrastructurii asociate și a serviciilor de comunicații electronice prin încurajarea investițiilor eficiente în infrastructură și promovarea inovației, asigurarea neutralității reglementărilor sale din punctul de vedere al tehnologiei aplicate; asigurarea furnizării serviciului universal, interconectării și interoperabilității rețelelor publice de comunicații electronice; protecția intereselor utilizatorului final.

În vederea realizării prevederilor Legii comunicațiilor electronice, Agenția are următoarele atribuții de bază: elaborarea, în limitele competențelor sale, a documentelor de reglementare, în condițiile legii și conform strategiei de dezvoltare a comunicațiilor electronice; reglementarea și implementarea regimului de autorizare generală și îndeplinirea funcțiilor corespunzătoare acestui regim stabilite prin lege: reglementarea tarifelor și prețurilor aplicate în cadrul rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, în

conformitate cu prevederile legii; aprobarea, cu consultarea Guvernului, a tarifelor pentru serviciile publice de comunicații electronice furnizate utilizatorilor finali - persoane fizice de către furnizorii cu putere semnificativă pe piața de telefonie fixă relevantă; elaborarea, cu consultarea prealabilă a autorității pentru protecția concurenței, a metodologiei de stabilire a prețurilor sau tarifelor pentru serviciile de telefonie fixă, furnizate utilizatorilor finali de către furnizorii cu putere semnificativă pe piața relevantă, și publicarea acesteia; monitorizarea aplicării legislației din domeniul comunicațiilor electronice și întreprinderea acțiunilor pentru prevenirea și înlăturarea nerespectării acesteia; stabilirea principiilor și regulilor de interconectare a rețelelor și de acces la rețele și/sau servicii; elaborarea și gestionarea Planului național de numerotare, reglementarea, gestionarea și atribuirea contra plată și în baza unor criterii obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale a resurselor de numerotare; reglementarea gestionării domeniului de nivel superior .md în conformitate cu normele și prevederile Corporației Internetului pentru desemnarea denumirilor și adreselor (I.C.A.A.N.); asigurarea condițiilor egale de acces la rețelele de comunicații electronice și infrastructura asociată pentru toți utilizatorii, precum și garantarea accesului liber la transmiterea informațiilor prin rețelele de comunicații electronice publice, indiferent de tipul lor de proprietate; identificarea piețelor relevante și elaborarea reglementărilor pentru efectuarea analizelor de piață; efectuarea analizelor de piață în situațiile în care acestea sînt obligatorii, potrivit legii; desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu

putere semnificativă pe piața relevantă; stabilirea pentru furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe piața relevantă a unor cerințe obligatorii ce țin de asigurarea interconectării rețelelor publice și accesului la rețelele și/sau serviciile de comunicații electronice sau de protecția utilizatorilor; elaborarea reglementărilor vizând serviciul universal, crearea și gestionarea fondului serviciului universal; controlul îndeplinirii obligațiilor impuse furnizorilor de serviciu universal; asignarea canalelor sau frecvențelor radio pentru utilizare neguvernamentală, în special pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice; stabilirea procedurilor privind cesionarea dreptului de utilizare a frecvențelor radio pentru comunicațiile electronice între furnizorii de rețele și/sau servicii; soluționarea litigiilor dintre furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, în scopul asigurării concurenței loiale și a protecției utilizatorilor pe piețele acestor servicii; soluționarea litigiilor dintre furnizorii de servicii de comunicații electronice și utilizatorii finali; monitorizarea și controlul calității serviciilor de comunicații electronice, al corespunderii acestora condițiilor autorizării generale sau licenței; controlul respectării condițiilor autorizării generale sau licenței, prevederilor legilor, altor acte normative și ale reglementărilor privind activitatea din domeniul comunicațiilor electronice, cu excepția controlului menționat în art. 7 alin. (3) lit. i) din Legea comunicațiilor electronice; aplicarea sancțiunilor, inclusiv a amenzilor, în limitele competențelor sale, în condițiile legii; adoptarea deciziilor în chestiuni ce țin de competența sa; efectuarea sondajelor; elaborarea și aprobarea reglementărilor interne; alte atribuții prevăzute de legislația în vigoare.

În vederea îndeplinirii prevederilor Legii comunicațiilor electronice, Agenția colaborează cu autoritatea pentru protecția concurenței, inclusiv prin furnizarea reciprocă a informațiilor necesare aplicării atât a prevederilor legislației cu privire la protecția concurenței, cât și a prevederilor legislației privind comunicațiile electronice, conlucrează cu organul central de specialitate, cu alte autorități publice, cu Centrul Național pentru Frecvențe Radio (CNFR). Colaborarea dintre Agenție, autoritatea pentru protecția concurenței, precum și Centrul Național pentru Frecvențe Radio se efectuează conform delimitării de funcții și atribuții date prin lege.

Agenția, în limitele competențelor sale, are dreptul: să elaboreze și să aprobe reglementări, în condițiile legii și conform strategiei de dezvoltare a comunicațiilor electronice; să exercite controlul asupra activității participanților la piața serviciilor de comunicații electronice și asupra modului de satisfacere a cerințelor utilizatorilor; să elibereze, să suspende ori să revoce parțial sau total licențele, să elaboreze și să modifice condițiile de licență, conform legii, și să efectueze controlul respectării acestora; să acorde, să suspende ori să revoce parțial sau total drepturile de furnizare a rețelelor sau serviciilor de comunicații electronice; să elaboreze și să modifice condițiile autorizării generale, conform legii, și să efectueze controlul respectării acestora; să aibă acces la documentele ce țin de activități din domeniul comunicațiilor electronice, practicate conform autorizării generale sau licenței, inclusiv la informația ce prezintă secret comercial, asigurând confidențialitatea acestora, în condițiile legii; să solicite și să obțină de la furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice informațiile necesare, inclusiv

date statistice, copii, extrase din documente, asigurând, după caz, confidențialitatea lor; să identifice piețele relevante și să efectueze analize de piață; să adopte decizii privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele relevante; să ceară furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice executarea deciziilor sale; să aplice sancțiuni în condițiile legii; să sesizeze instanțele de judecată în vederea soluționării litigiilor; să efectueze controlul calității serviciilor de comunicații electronice, al respectării condițiilor autorizării generale, licenței, prevederilor actelor normative privind activitatea în domeniul comunicațiilor electronice, cu excepția controlului prevăzut în art.7 alin.(3) lit.i) din Legea comunicațiilor electronice; alte drepturi prevăzute de legislația în vigoare.

Agencia participă la lucrările organismelor internaționale de specialitate și de reglementare, colaborează și se reprezintă în instituții și organizații internaționale din domeniul comunicațiilor electronice, conlucrează cu autorități similare din alte state, inclusiv prin încheierea unor acorduri bilaterale de colaborare, schimb de experiență și informație de specialitate.

Agencia este condusă de Consiliul de administrație, constituit din președintele Consiliului, care este și directorul Agenției, și doi membri ai consiliului - directorii adjuncți ai Agenției. În exercitarea atribuțiilor sale Consiliul de administrație emite decizii și hotărâri. Deciziile și hotărârile Consiliului de administrație se adoptă cu majoritatea de voturi. Fiecare membru al Consiliului de administrație deține un vot. Consiliul de administrație, în exercitarea atribuțiilor sale, aprobă: a) structura organizatorică, statele de funcții

și bugetul Agenției; b) deciziile de reglementare și regulamentele din domeniul comunicațiilor electronice și tehnologia informației emise de Agenție; c) planul anual de activitate al Agenției; d) rapoartele de activitate și finanțare ale Agenției; e) quantumul plăților de reglementare și monitorizare anuală. Directorul și directorii adjuncți sînt desemnați de către Guvern pentru un termen de 4 ani.²

Agencia Națională pentru Protecția Concurenței. Agencia Națională pentru Protecția Concurenței a fost creată de către Parlament, pentru promovarea politicii statului în domeniul protecției concurenței, pentru limitarea și reprimarea activității anticoncurență a agenților economici, a autorităților administrației publice, precum și pentru efectuarea controlului asupra executării legislației cu privire la protecția concurenței.

Rolul ANPC constă în: elaborarea și promovarea politicii de stat, orientate spre protecția și dezvoltarea concurenței și limitarea activității monopoliste; prezentarea Guvernului propunerilor și proiectelor de acte normative ce țin de perfecționarea legislației cu privire la protecția concurenței și a mecanismului său de realizare; stabilirea situației dominante pe piață; exercitarea controlului asupra respectării de către agenții economici, autoritățile administrației publice și factorii de decizie a legislației cu privire la protecția concurenței; adoptarea, în limitele competenței, a deciziilor asupra cazurilor de încălcare a legislației cu privire la protecția concurenței; emiterea pentru agenții economici a dispozițiilor executorii de încetare a încălcării legislației cu privire la protecția concurenței și (sau) de lichidare a consecințelor sale, de reziliere sau

modificare a contractelor ce contravin legislației cu privire la protecția concurenței; emiterea pentru autoritățile administrației publice a dispozițiilor executorii de anulare sau modificare a actelor ilegale adoptate de ele, de încetare a încălcărilor, precum și de reziliere sau modificare a contractelor ce contravin legislației cu privire la protecția concurenței; efectuarea expertizei oportunității creării zonelor economice libere; adoptarea deciziilor cu privire la aplicarea de amenzi agenților economici și conducătorilor acestora, precum și factorilor de decizie din autoritățile administrației publice, pentru acțiuni anticoncurență și pentru neexecutarea dispozițiilor Agenției, pentru alte încălcări ale legislației cu privire la protecția concurenței; intentarea acțiunilor în instanță judecătorească, inclusiv referitor la încasarea de la agenții economici a unei părți din venitul obținut prin încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței, participă la examinarea dosarelor legate de aplicarea și încălcarea legislației cu privire la protecția concurenței; elaborarea de regulamente, instrucțiuni, norme metodologice care vor asigura aplicarea uniformă a legislației în domeniul protecției concurenței și îndeplinirea sarcinilor care au fost atribuite Agenției; colaborarea cu instituțiile corespunzătoare din alte țări și cu organizațiile internaționale în vederea limitării și reprimării activităților de anticoncurență; contribuirea la schimbul de informații cu alte state.

Conducerea Agenției este realizată de Directorul general asistat de doi directori adjuncți.³

Consiliul Coordonator al Audiovizualului. Consiliul Coordonator al Audiovizualului este o autoritate publică

autonomă în domeniul audiovizualului din Republica Moldova, reprezentant și garant al interesului public în domeniul audiovizualului. Atribuțiile Consiliului Coordonator al Audiovizualului (denumit în continuare Consiliu) sînt stabilite de Codul audiovizualului. Membrii Consiliului, în calitatea lor de garanți ai interesului public în domeniul audiovizualului, au îndatorirea, în limitele competențelor legale, de a adopta toate măsurile necesare pentru a preveni lezarea interesului public.

Membrii Consiliului supraveghează: respectarea de către instituțiile audiovizuale a legislației, a normelor juridice în vigoare; relațiile externe în domeniu; licențierea genurilor de programe audiovizuale; activitatea instituțiilor audiovizuale din teritoriu; monitorizarea programelor audiovizuale; perspectivele dezvoltării audiovizualului autohton; administrarea resurselor interne etc.

În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul adoptă decizii, instrucțiuni sau, după caz, recomandări. Deciziile Consiliului au caracter de acte administrative și trebuie motivate. Consiliul aprobă raportul anual de activitate care urmează a fi prezentat Parlamentului. Pentru funcția de președinte sau de vicepreședinte al Consiliului poate candida orice membru al Consiliului.

Alegerea și revocarea președintelui și/sau a vicepreședintelui Consiliului se fac, prin vot deschis, cu simpla majoritate de voturi, în condițiile legii. Președintele conduce Consiliul și coordonează activitatea membrilor acestuia în limitele competențelor stabilite de Codul audiovizualului.

Președintele convoacă și conduce ședințele Consiliului. În absența președintelui, această atribuție o preia

vicepreședintele Consiliului. Președintele semnează deciziile adoptate de Consiliu, asigurând punerea în aplicare a acestora. Președintele Consiliului este ordonatorul principal de credite și asigură gestionarea eficientă a fondurilor publice alocate.

Președintele reprezintă Consiliul în relațiile acestuia cu Parlamentul, cu Președinția Republicii Moldova, cu Guvernul, cu persoanele juridice din domeniul radiodifuziunii și din cel al televiziunii, cu partidele și formațiunile politice, cu alte autorități publice și persoane juridice, precum și în relațiile internaționale. Președintele numește și eliberează din funcție personalul aparatului tehnic de specialitate al Consiliului în temeiul și în condițiile legii. În îndeplinirea atribuțiilor sale, președintele Consiliului emite decizii administrative.⁴

Academia de Științe. Academia de Științe, unica instituție publică de interes național în sfera științei și inovării, este coordonator plenipotențiar al activității științifice și de inovare, cel mai înalt for științific al țării și consultantul științific al autorităților publice ale Republicii Moldova. Academia de Științe are calitatea de persoană juridică și statut autonom, funcționează pe principiile autoadministrării.

Academia de Științe desfășoară activitate în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, ale Codului cu privire la știință și inovare, a altor acte legislative și normative, ale Acordului de parteneriat și ale statutului său. Academiei de Științe i se delegă competențele Guvernului în sfera cercetării-dezvoltării, precum și rolul de coordonator în promovarea inovațiilor și transferului tehnologic.

Principalele direcții ale activității Academiei de Științe: elaborarea și

promovarea strategiei dezvoltării sferei științei și inovării, realizarea politicii de stat și desfășurarea unor activități conceptuale în sfera științei și inovării; identificarea direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării; distribuirea alocațiilor bugetare conform direcțiilor strategice ale sferei științei și inovării; organizarea elaborării programelor de stat, a programelor științifice și tehnico-științifice internaționale, precum și a mecanismelor de realizare a acestora; elaborarea mecanismelor de monitorizare și de stimulare a implementării rezultatelor programelor de stat în sfera științei și inovării, precum și cele de formare a piețelor de produse ale acestei sfere; organizează concursuri de proiecte pentru sfera științei și inovării, finanțate de la bugetul de stat; asigurarea finanțării editării revistelor și lucrărilor științifice; asigurarea finanțării bibliotecilor științifice din subordine; elaborarea pronosticurilor dezvoltării sferei științei și inovării; promovarea politicii de păstrare, de amplasare rațională și de dezvoltare a potențialului intelectual, a patrimoniului și a infrastructurii sferei științei și inovării; promovarea activității de inovare și transfer tehnologic; contribuirea la implementarea rezultatelor cercetărilor științifice și a tehnologiilor avansate; promovarea valorilor naționale și universale în sfera științei și culturii; organizarea funcționării și coordonării științifico-metodice, după caz, a activității subiectelor din sfera științei și inovării din componența Academiei de Științe și a subiectelor din sfera științei și inovării neîncadrate în structura ei, ce beneficiază de alocații de la bugetul de stat; efectuarea, la solicitare, coordonarea științifico-metodică a activității subiectelor din sfera științei și inovării care nu sînt

încadrate în componența Academiei de Științe și care nu beneficiază de alocații de la bugetul de stat; oferirea consultanței, expertizarea și avizarea proiectelor de legi și proiectelor de alte acte normative privind politica în sfera științei, în viața economică, socială, culturală și în alte domenii de dezvoltare a țării; practicarea instruirii cadrelor științifice prin intermediul studiilor universitare, postuniversitare și de perfecționare, susținerea și promovarea școlilor științifice; cooperarea pe plan internațional cu instituții similare.

Organul suprem de conducere al Academiei de Științe este Asamblaea Academiei de Științe, constituită din: membri titulari, membri corespondenți și 78 de doctori habilitați, aleși pentru o perioadă de 4 ani. Asamblaea alege Președintele Academiei de Științe.

Președintele Academiei de Științe este membru al Guvernului din oficiu; semnează din partea Academiei de Științe Acordul de parteneriat; conduce activitatea Academiei de Științe; prezidează Asamblaea și Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică; reprezintă Academia de Științe în relațiile cu autoritățile administrației publice, cu agenți economici, cu organizații științifice internaționale și cu alte organizații; contrasemnează proiecte de acte legislative, de hotărâri, ordonanțe și dispoziții ale Guvernului ce țin de sfera științei și inovării și de învățământ, proiecte ale programelor de dezvoltare social-economică a țării; anual, prezintă Guvernului raport de activitate în sfera științei și inovării, precizează condițiile Acordului de parteneriat; propune spre confirmare Președintelui Republicii Moldova reprezentanții Academiei de Științe în componența Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare; propune

spre numire Guvernului directorul general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; încheie și reziliază contracte manageriale și contracte de administrare a patrimoniului Academiei de Științe cu conducătorii organizațiilor din sfera științei și inovării, cu conducătorii instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor auxiliare, precum și cu conducătorii altor subdiviziuni ale sale; îndeplinește alte atribuții stabilite în Statutul Academiei de Științe.

Din conducerea Academiei de Științe face parte și Secretarul științific general ales de Asamblaea prin vot secret, la propunerea președintelui Academiei de Științe, pe un termen de 4 ani, dintre membrii titulari sau membrii corespondenți.

Organul executiv al Asambleii este Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, care activează în baza unui regulament, aprobat de Asamblaea. Pentru coordonarea, stimularea și implementarea mecanismelor activității de inovare și transfer tehnologic, Consiliul Suprem creează Agenția pentru inovare și transfer tehnologic, care activează în baza unui regulament aprobat de Consiliul Suprem.⁵

Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (în continuare – Consiliul Național), cu statut de persoană juridică, este instituția administrației publice centrale în domeniul evaluării și acreditării organizațiilor din sfera științei și inovării, precum și al atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare. Consiliul Național activează în conformitate cu Constituția, cu Codul pentru Știință și Inovare, cu alte acte legislative ale Republicii Moldova, cu decretul Președintelui Republicii Moldova, cu hotărârile și ordonanțele Guvernului, cu

tratatele internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte. Activitatea Consiliului Național se bazează pe principiile: obiectivității, legalității, imparțialității, utilității și disponibilității publice, confidențialității și transparenței.

În cadrul Consiliului Național activează Comisia de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării și Comisia de atestare a personalului științific și științifico-didactic.

Comisia de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării are 17 membri, 6 dintre care sînt înaintați de președintele Academiei de Științe, 6 sînt reprezentanți ai instituțiilor de învățămînt superior înaintați de Guvern, iar 4 sînt reprezentanți din oficiu ai acestuia.

Comisia de atestare a personalului științific și științifico-didactic are 17 membri, 8 dintre care sînt înaintați de președintele Academiei de Științe, iar 8 sînt reprezentanți ai instituțiilor de învățămînt superior înaintați de Guvern.

Conducerea Consiliului Național este exercitată de președinte, de 2 vicepreședinți, unul dintre care este conducător al Comisiei de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării, iar celălalt al Comisiei de atestare a personalului științific și științifico-didactic, precum și de un secretar științific.

Prin decretul Președintelui Republicii Moldova se aprobă componența nominală a Consiliului Național și se numesc, pe un termen de 4 ani (dar, cel mult, pentru două termene consecutive), președintele, vicepreședinții și secretarul științific.

Președintele Consiliului Național este responsabil de întreaga activitate a Consiliului Național; reprezintă interesele Consiliului Național în relațiile cu alte organizații; coordonează activitatea Consiliului Național și a aparatului

administrativ; emite ordine privind atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare; semnează hotărârile privind acreditarea sau neacreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării, indiferent de tipul lor de proprietate și forma juridică de organizare; este abilitat cu dreptul de a modifica structura aparatului administrativ, în limitele fondului de salarizare și ale personalului scriptic.

Organul suprem al Consiliului Național este ședința plenară comună a Comisiei de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării și a Comisiei de atestare a personalului științific și științifico-didactic. Ședința plenară comună se convoacă, cel puțin, de două ori pe an de către președintele Consiliului Național sau la cererea a, cel puțin, 1/3 din membrii Consiliului Național. Hotărârile ședinței plenare comune asupra cazurilor litigioase sînt definitive.

Ședința plenară comună examinează problemele politicii de stat în domeniul acreditării organizațiilor din sfera științei și inovării și al atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare; trasează direcțiile principale de activitate a Consiliului Național; prezintă Guvernului spre aprobare proiectul nomenclatorului specialităților științifice și al altor acte normative.

Aparatul administrativ al Consiliului Național include direcția generală de evaluare și acreditare; direcția generală de atestare; direcția generală de pregătire a cadrelor științifice de înaltă calificare; secții în componența direcțiilor generale.⁶

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală este autoritatea publică fondată de Guvern cu

statut de întreprindere de stat care organizează și efectuează protecția juridică a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova, sub formă de proprietate industrială, dreptul de autor și drepturi conexe.

În activitatea sa Agenția se călăuzește de Constituția Republicii Moldova, legislația în vigoare, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile, dispozițiile și ordonanțele Guvernului, de tratatele internaționale privind proprietatea intelectuală la care Republica Moldova este parte și de propriul Statut aprobat de Guvern.

Agenția adoptă hotărâri privind protecția juridică a obiectelor de proprietate intelectuală, eliberează, în numele statului, titluri de protecție, reprezintă Republica Moldova în Organizația Mondială pentru Proprietatea Intelectuală, în alte organizații internaționale și interstatale pentru protecția proprietății intelectuale, întreține și dezvoltă relații de colaborare și cooperare cu ele, precum și cu instituțiile de profil din alte state.

Principalele funcții ale Agenției includ: elaborarea propunerilor referitoare la politica de stat și la cadrul normativ-legislativ privind protecția proprietății intelectuale, precum și propunerilor vizând perfecționarea legislației naționale în domeniu; organizarea și gestionarea sistemului național de protecție a proprietății intelectuale; elaborarea propunerilor privind dezvoltarea sistemului național de protecție a proprietății intelectuale; administrarea, păstrarea, dezvoltarea și comercializarea bazelor de date în domeniul protecției proprietății intelectuale prin schimburi internaționale și achiziții, asigurarea accesului, inclusiv automatizat, la bazele de date naționale și străine; elaborarea, coordonarea și

executarea programelor de dezvoltare și acordurilor de colaborare cu alte țări sau organizații internaționale în domeniul său de activitate; elaborarea și implementarea programelor de formare teoretică și practică și de perfecționare a specialiștilor în domeniul proprietății intelectuale; înregistrarea rezultatelor cercetărilor științifice (obiecte ale proprietății intelectuale) ale organizațiilor din sfera științei și inovării; elaborarea și executarea programelor de implementare a proprietății intelectuale, de stimulare a activității în sfera științei și inovării; elaborarea și aprobarea actelor de procedură necesare executării prevederilor legislației în domeniu; organizarea și participarea la seminare, simpozioane, conferințe, concursuri și expoziții naționale și internaționale în domeniul proprietății intelectuale.

În domeniul proprietății industriale Agenția recepționează și supune expertizei cererile privind eliberarea titlurilor de protecție pentru obiectele proprietății industriale; gestionează registrele naționale de cereri și titluri de protecție acordate pentru invenții, pentru noi soiuri de plante, pentru mărci de produse și servicii, pentru denumiri de origine ale produselor, pentru desene și modele industriale, pentru modele de utilitate, pentru topografii ale circuitelor integrate, pentru alte obiecte ale proprietății industriale, registrele naționale ale contractelor de licență și cesiune, ale reprezentanților, evaluatorilor și consilierilor în domeniul proprietății industriale; administrează, conservă și completează Colecția națională de brevete prin achiziții și schimburi de informație cu organizații internaționale și oficii de proprietate intelectuală din străinătate; examinează și înregistrează contractele de

licență, de cesiune, de gaj și de franchising al drepturilor privind obiectele proprietății industriale; instituie Comisia de apel pentru examinarea contestațiilor ce țin de protecția proprietății industriale, aprobă regulamentul și organizează activitatea ei; publică și difuzează descrierile brevetelor de invenție; elaborează, publică și difuzează Buletinul Oficial de Proprietate Industrială, revista de proprietate intelectuală "Intellectus", alte publicații în domeniu; organizează și certifică activitatea reprezentanților, consilierilor și evaluatorilor în domeniul proprietății industriale; acordă solicitanților, la cerere sau în mod planificat, servicii sau asistență de specialitate în domeniul proprietății industriale; verifică și confirmă, la cerere, calculele evaluării proprietății industriale în întreprinderi, instituții și organizații; efectuează, la cerere, expertiza de domeniu a tematicii și rezultatelor tehnico-științifice.

În domeniul protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe Agenția asigură protecția drepturilor și intereselor legitime ale autorilor, titularilor dreptului de autor și ai drepturilor conexe, precum și ale succesorilor lor de drepturi pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotare; acordă asistență juridică autorilor și titularilor dreptului de autor și ai drepturilor conexe, adoptă măsurile de rigoare pentru prevenirea încălcărilor și restabilirea drepturilor violate; înscrie în Registrul de stat operele protejate de dreptul de autor și drepturile conexe; acumulează informații și creează baze de date privind repertoriul de opere și listele autorilor din Republica Moldova, ale căror drepturi patrimoniale sînt gestionate în mod colectiv; elaborează și propune Guvernului spre aprobare tarifele minime ale remunerației de autor; monitorizează activitatea organizațiilor de

administrare, pe principii colective, a drepturilor patrimoniale; familiarizează cetățenii altor țări cu lucrările de valoare din sfera științei și inovării, inclusiv din domeniul literaturii și artei, ale unor autori din Republica Moldova; acordă asistență specializată persoanelor fizice și persoanelor juridice în vederea stabilirii de relații contractuale pentru valorificarea în țară și străinătate a operelor protejate de dreptul de autor și de drepturile conexe; administrează numai în baza unui contract încheiat cu autorul sau cu succesorii săi în drepturi, drepturile patrimoniale ale autorilor, titularilor dreptului de autor și drepturilor conexe, precum și ale succesorilor lor de drepturi, care nu au transmis drepturile lor patrimoniale altor organizații de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale; mediază încheierea de contracte și încheie contracte cu persoane fizice și juridice străine (dacă este autorizată expres în acest sens de autorul sau titularul drepturilor) privind valorificarea peste hotare a creațiilor autorilor din Republica Moldova, mediază încheierea de contracte și încheie contracte cu titulari de drepturi străini (dacă este autorizată expres în acest sens de către beneficiari) privind valorificarea pe teritoriul Republicii Moldova a creațiilor autorilor străini; apără drepturile autorilor și titularilor de drepturi conexe străini în cazul valorificării creației lor în țara noastră, dacă statul în care ei domiciliază este parte la tratatele internaționale, la care este parte și Republica Moldova, sau dacă țara noastră a încheiat cu statul respectiv tratate bilaterale în domeniu; elaborează, în comun cu organizațiile interesate, contracte-model de autor și le aprobă; elaborează, editează și difuzează buletine informative, instrucțiuni și materiale explicative vizînd domeniul protecției

dreptului de autor și drepturilor conexe; acordă sprijin la constituirea și/sau la reorganizarea organizațiilor de administrare, pe principii colective, a drepturilor patrimoniale; înaintează, în modul stabilit, organelor abilitate propuneri privind aplicarea sancțiunilor în cazul încălcării drepturilor de autor și drepturilor conexe; înaintează acțiuni în instanțele judecătorești, atât în numele unor autori sau titulari ai drepturilor de autor și drepturilor conexe (la solicitarea lor), cât și în numele Agenției; întocmește, în conformitate cu legislația în vigoare, procese-verbale privind încălcarea drepturilor de autor și/sau conexe.

Agenția exercită și alte funcții în conformitate cu legislația în vigoare și prestează servicii aferente în domeniu care nu vin în contradicție cu statutul său de

întreprindere de stat, în limitele principiilor autofinanțării și autogestunii, și aprobă tarife pentru prestarea acestor servicii.

Agenția are dreptul să elaboreze și să aprobe mostre ale titlurilor de protecție și ale formularelor de acte; să încheie contracte privind activitatea de bază, prestări-servicii, cercetări științifice, lucrări de experimentare și construcție, precum și alte contracte economice.

Administrarea Agenției se efectuează de către directorul general, numit în funcție și eliberat din funcție de Guvern, la propunerea Președintelui Academiei de Științe a Moldovei. Directorul general are 2 vicedirectori generali, numiți în funcție și eliberați din funcție de Guvern, la propunerea directorului general.⁷

(va urma)

BIBLIOGRAFIE

¹ Hotărârea Guvernului "Nr. 767 din 11.08.1997 cu privire la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică" Publicat, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 071, 30.10.1997.

² Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 905 din 28 iulie 2008, cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143-144/917 din 05.08.2008.

³ Hotărârea Parlamentului Nr. 21-XVI din 16.02.07.

⁴ Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27 iulie 2006.

⁵ Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, nr. 259-XV din 15.07.2004, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.125-129/663 din 30.07.2004.

⁶ Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, nr. 259-XV din 15.07.2004, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.125-129/663 din 30.07.2004.

⁷ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Statutului și structurii Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, Nr.1378 din 13.12.2004, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.233-236/1569 din 17.12.2004.

Prezentat: 28 februarie 2011.

Recenzent Mihail ROTARU, doctor habilitat în istorie, profesor universitar.

E-mail: dulschi@mail.ru